

A Fővárosi Ítéletábra a dr. Gergely Szilárd Csaba ügyvéd (**felperesi képviselő címe**) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek, dr. Molnár Arnold ügyvéd (**alperesi képviselő címe**) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2018. február 1. napján meghozott 27.P.20.041/2017/15. számú ítélete ellen az alperes részéről 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezését nem érinti, fellebbezett részeit a per fő tárgya tekintetében helybenhagyja.

A felperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 1.000.000 (Egymillió) forintra felemeli, a felperes elsőfokú pernyertességének arányát 10%-ra, a pártfogó ügyvéd díjának állam által fizetendő mértékét 90%-ra, az alperes által fizetendő mértékét 10%-ra módosítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 46.537 (Negyvenhatezer-ötszázharminché) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 1.500.000 (Egymillió-ötszázezer) forint kereseti és 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2007. szeptember 10. napjától 2010. február 15. napjáig töltötte szabadságvesztés büntetését az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben.

A felperes 8-as számú zárkában 2008. február 6. napjától egy hétig, a 103-as számú zárkában 2008. február 27. napjától 2008. június 10. napjáig, a 83-as számú zárkában 2009. augusztus 6. napjától 2-3 hónapig tartózkodott. Ezen zárkákban az egy elítélre jutó mozgástér a zárka berendezési és felszerelési tárgyai által elfoglalt terület figyelembevétele nélkül nem érte el a három négyzetmétert és az egy elítélre jutó légtér nem érte el a hat köbmétert.

A 8-as zárkában az egy elítélre jutó mozgástér 2,13 m², a légtér 4,84 m³ volt.

A 103-as számú zárkában az egy elítélre jutó mozgástér 2,55 m², a légtér 5,8 m³ volt.

A 83-as számú zárkában pedig az egy elítélre jutó mozgástér 2,5 m² a légtér 5,68 m³ volt.

2007. szeptember 10. napjától 2008. február 6. napjáig tartózkodott a 67-es, 2008. február 13. napjától 2008. február 27. napjáig a 104-es, illetve egy hétig a 106-os számú zárkában. Ezen

zárkákban sem érte el az egy elítéltre jutó mozgástér a zárka berendezési és felszerelési tárgyai által elfoglalt terület figyelembevételével a három négyzetmétert. A 67-es zárkában 2,9 m², a 106-os zárkában 2,64 m², míg a 104-es számú zárkában 2,96 m² volt az egy elítéltre jutó mozgástér. Az egy elítéltre jutó légtér ezen zárkákban meghaladta a hat köbmétert.

2008. június 10. napjától 2009. augusztus 6. napjáig tartózkodott a 82-es zárkában, míg a 6-os zárkában két hétig, a 81-es zárkában két napig, a 121-es zárkában pedig két hónapig. Ezen zárkákban - a szekrények kivételével - a berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt terület figyelembevételével a mozgástér nem érte el a három négyzetmétert. A 82-es zárkában a mozgástér az emeletes ágyak, az asztalok és ülkék által elfoglalt terület levonásával 2,86 m², a 6-os zárkában 2,56 m², a 81-es zárkában 2,42 m², a 121-es zárkában 1,96 m² volt. Az egy elítéltre jutó légtér ezen zárkákban meghaladta a hat köbmétert.

A 26-os zárkában mind az egy elítéltre jutó mozgástér, mind a légtér meghaladta a jogszabályban rögzített mértéket.

Az illemhely valamennyi zárkában szeméremfüggönnyel volt elválasztva.

A korábban folyt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.981/2015/4-II. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a felperes számára 2007. szeptember 10. napjától 2010. február 15. napjáig tartó fogvatartása során nem biztosította folyamatosan a jogszabályban előírt 3 négyzetméter mozgástérrel, a 6 köbméter légtérrel és az önálló szellőzésű illemhelyet, megsértette a felperes emberi méltóságát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Nem látta bizonyítottnak, hogy az elhelyezés a felperes testi épségét és egészségét is sértette volna. Arra a következtetésre jutott, hogy a befogadási kötelezettsége miatt a jogsértés az alperesnek nem felróható, ezért a nem vagyoni kárigényét elutasította.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljárás Kúria Pfv.IV.21.170/2016/9. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Rögzítette, hogy helytállóan állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes a jogszabályban előírt körülmények biztosításának elmulasztásával megsértette a felperes emberi méltóságát, nem értett egyet ugyanakkor a felróhatóság hiánya kapcsán kifejtett jogi állásponttal. Erre tekintettel a megismételt eljárásban tisztázni kellett, hogy a felperes konkrétan milyen hátrányok miatt igényel nem vagyoni kártérítést, és amennyiben a megjelölt hátrány a köztudomás szerint nem fogadható el, a felperest kellett felhívni annak bizonyítására. Vizsgálni kellett az alperes elévülési kifogását is.

A megismételt eljárásban a felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes a büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezéssel kapcsolatos jogszabályok be nem tartásával megsértette a felperes testi épséghez és egészséghez, valamint az emberi méltósághoz való személyhez fűződő jogát. Ennek következményeként az alperest 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és 2007. szeptember 10. napjától a kifizetésig számított törvényes kamatainak megfizetésére kérte kötelezni. Előadta, hogy az alperes nem tartotta be a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. számú törvényerejű rendeletet (Bvtvr.), másrészt a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendelet (IM rendelet) szabályait. Az alperes felelőssége a Bvtvr. 35. § (1) bekezdésén alapul. A zárkában való elhelyezéssel az alperes megsértette a Bvtvr. 21. § (1) bekezdésében, a 36. § (1) bekezdés a) pontjában, a 46. § (1) bekezdés a) pontjában, az IM rendelet 36. § (1) bekezdésében, a 135. § (2) bekezdésében, a 137. § (1) bekezdésében és a 152. § (1) bekezdés d) pontjában

foglaltakat.

Arra hivatkozott, hogy testi, lelki problémákat okozott számára azon zárkákban való elhelyezése, ahol nem volt biztosított a jogszabályban előírt mértékű mozgástér és légtér. Nem tudtak megfelelően mozogni a szűk hely miatt, ez sok feszültséget okozott, illetve emiatt a felperesnek végtagfájdalmai keletkeztek. Idegesebb volt, mint korábban, az 1981 óta megállapított pszichiátriai jellegű betegsége az elhelyezés miatt romlott. Az illemhely nem megfelelő kialakítása miatt terjengő szagok rendszeres hányingert okoztak, sokszor hányt, és emiatt gyomorfájdalmai alakultak ki. Fürdési lehetőség csak hetente egyszer volt, a zárkában nem volt meleg víz. Ruhamosásra is ritkán volt lehetőség, szárítani nem tudtak. Sem a ruhamosáshoz, sem a zárkák tisztán tartásához nem kaptak mosó-, illetve tisztítószeret, emiatt a zárkában áporodott szag uralkodott. Bár az ablak nyitható volt, de ha valamelyik rabtársa fázott, azt be kellett csukni, így a szellőzés sem volt megfelelő.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az IM rendelet 135. § (2) bekezdés rendelkezései nem kötelező erejűek, azokat lehetőség szerint kell teljesíteni és ennek az alperes eleget tett. Megjegyezte azt is, hogy az IM rendelet 137. §-ában megjelölt egy főre eső légtér és mozgástér a tényleges létszám függvénye, és kiszámítása során nem az elméleti létszámot kell figyelembe venni. Kifejtette, hogy a felperes nem bizonyította kárának bekövetkezését, az alperes jogellenes magatartását, valamint nem bizonyította a kár és a jogellenes magatartás közötti okozati összefüggést sem. Hivatkozott arra is, hogy az elítéltek elhelyezése és az egyes intézetek letöltésre kijelölése a Bvtvr. 24. §-a alapján a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának (BVOP) hatásköre. Az alperes nem rendelkezik olyan jogszabályi felhatalmazással, amely alapján a fogvatartottak befogadását megtagadhatja. Ezért felróhatóság hiányában vele szemben nem érvényesíthető a túltelítettség miatt kártérítési igény. Előadta, hogy az alperesi intézet minden elvárhatót megtett annak érdekében, hogy a túltelítettséget csökkentse, minden olyan helyiséget fogvatartotti zárkává alakított, amely egyéb célra nem nélkülözhetetlen. Ezen felül a felperes számára rendelkezésre álló mozgástér nem feltétlenül azonosítható a zárka területével, mivel azt esetenként elhagyhatta, az intézet számos szabadidős programot biztosított a fogvatartottaknak a napi egy órás sétán túl is. Emellett a felperesnek több zárkatársa is dolgozott, vagyis napközben nem tartózkodott a zárkában. Minderre tekintettel az alperes a zárka túlszűfolttségéből eredő hátrányokat ellensúlyozta, így személyiségi jogsértés nem állapítható meg. Kiemelte, hogy a fogvatartottak személyiségi jogsértésen alapuló igényeire vonatkozó szabályok a felróhatóságtól független szankciók alkalmazását nem teszik lehetővé.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. § (1) bekezdése, 76. §-a és 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a felperes számára 2007. szeptember 10. napjától 2010. február 15. napjáig tartó fogvatartások során nem biztosította folyamatosan a jogszabályban előírt 3 m² mozgástérrel, a 6 m³ légtérrel és az önálló szellőzésű illemhelyet, megsértette a felperes emberi méltóságát. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 1.300.000 forint nem vagyoni kártérítést, valamint annak 2010. február 15. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 400.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a felperes pernyertességének aránya 60%-os, ezért a felperes képviselőjében eljáró pártfogó ügyvéd díját 40%-ban az állam, 60%-ban az alperes viseli. A le nem rótt eljárási illeték pedig az állam terhén marad.

Az alperes elévülési kifogása kapcsán az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes 2012.

december 3-án a Budapest Környéki Törvényszéken előterjesztett keresetlevele az elévülést megszakította, másrészt pedig a személyiségi alanyi jogokra nem érvényesülnek a polgári jog elévülésre vonatkozó szabályai, az objektív jellegű sajátos személyiségvédelmi eszközök nem évülnek el. Erre tekintettel a keresetet érdemben vizsgálta. Megállapította, hogy a felperes befogadásakor hatályos IM rendelet 137. § (1) bekezdése szerint a zárkában, lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni minden elítélre legalább 6 m³ légtér, férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson. Az Alkotmánybíróság ezen szakaszt a 32/2014. (XI.3.) számú határozatával 2015. március 31-i hatállyal megsemmisítette. Kifejtette, hogy a többszemélyes zárkában fogvatartottak részére biztosított mozgástérnek minden esetben el kell érnie azt a minimális mértéket, amely garantálja számukra az emberi méltósághoz való alapjog sérelme nélküli elhelyezést. Ennek hiányában olyan túlsúfoltság jön létre, amely akadályozza az érintettekkel való emberhez méltó, és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül. Az alperes a felperes elhelyezése során 805 nap időtartam vonatkozásában nem biztosította a minimális mozgástérrel. Az elsőfokú bíróság köztudomású tényként fogadta el, hogy ez indokolatlanul növelte a fogvatartással egyébként is együtt járó hátrányokat, ezáltal a felperesnek kárt okozott. A befogadási kötelezettségre való hivatkozással az alperes a felelősség alól nem mentheti ki magát, mert a büntetés-végrehajtási intézetben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, és a fogvatartott elhelyezéséről való gondoskodás.

A zárka szellőztetése körében értékelte, hogy minden zárkának volt ablaka, továbbá a wc-ről a folyosóra nyílik a szellőző, a folyosó túloldalán pedig szintén van ablak, így a szellőzés két oldalról biztosítva van. Az IM rendelet az alperest csak arra kötelezi, hogy a házirendben előírt módon rendszeres meleg vizes fürdési lehetőséget biztosítson, ez pedig megtörtént, a zárkában nem volt köteles meleg vizet biztosítani. A felperes nem bizonyította, hogy az alperes az egészségét megsértette volna, az intézmény orvosa írt fel gyógyszert a felperesnek, a felperes azonban azt nem szedte be. A felperesnek járó, az elszenvedett hátrányokkal arányban álló nem vagyoni kártérítés összegét mérlegeléssel állapította meg, melynek során figyelembe vette a jogsértés súlyát, a felperes által előadott hátrányokat és a túlsúfolt körülmények közötti fogvatartás időtartamát is.

A pervesztesség-pernyertesség arányát 60-40%-ban határozta meg és a felperest az alperes oldalán felmerült perköltség 40%-ának megfizetésére kötelezte, amelyet a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (6) bekezdése alapján az elvégzett munka figyelembevételével mérlegeléssel állapított meg.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, továbbá a részére megítélt perköltség felemelését kérte.

Kiemelte, hogy a 32/2014. (XI.13.) AB határozat a jövőre nézve 2015. március 31-i hatállyal semmisítette meg az IM rendelet 137. § (1) bekezdését, ebből következően az a felperes fogvatartása során alkalmazandó volt. Az intézetnek nem volt arra lehetősége, hogy a felperest helyhiány, túltelítettség miatt ne fogadja be. A Kúria ezen kimentési okot nem fogadta el, ugyanakkor az alperes a perben a megismételt eljárásban egyéb körülményeket is igazolt a kimentés körében. Minden töle elvárható meg tett annak érdekében, hogy a túltelítettséget csökkentse, ezért minden olyan helyiséget fogvatartotti zárkává alakított, ami az intézet fenntartásához egyébként nem nélkülözhetetlen, több zárka kialakítására azonban az intézetben nincs lehetőség. Arra is hivatkozott, hogy a felperes számára rendelkezésre álló mozgástér nem azonosítható a zárka területével, mivel azt napközben elhagyhatta. A fürdés, séta, egyéb nevelői foglalkozások idejére nyitva volt a zárka, de ezenfelül is számtalan programot biztosított az intézet, melyeket sokan igénybe is vettek. Az, hogy a felperes a számtalan lehetőség közül csak a sétát használta ki, az

intézetnek nem róható fel. A felperes zárkatársai többségükben dolgoztak, így munkavégzésük során még a zárkában való tartózkodás esetén sem sérült az elhelyezésre vonatkozó előírás és biztosításra került a minimális mozgástér. Miután a felperes előadása szerint a zárkatársak váltott műszakban dolgoztak, így azok teljes létszámban csak délután a műszak zárása és a reggeli műszak kezdése között tartózkodtak a zárkában. Minderre tekintettel az intézet a zárka túlszűfolttségéből eredő hátrányokat ellensúlyozta, így személyiségi jogi jogsértés nem történt. Ezen körülményeket az elsőfokú bíróság nem értékelte, ezekre indokolása során nem tért ki. Emellett a felperes a megismételt eljárásban sem igazolta, hogy bármilyen hátrány vagy kár érte volna őt a túlszűfolt elhelyezés miatt, márpedig ezen bizonyítás kötelezettsége a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 3. § (3) bekezdése és 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte volna.

A perköltség körében az alperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság a pervesztesség-pernyertesség arányát 60-40%-ban határozta meg. Ugyanakkor a felperes eredeti keresete 44.900.000 forint volt, amelyet a megismételt eljárásban szállított le 6.000.000 forintra. A Pp. 27. §-a alapján a per tárgyának értékeként a keresetlevél benyújtásakor érvényesített igényt kell alapul venni, így a kereset leszállítása a perköltség számítása során pervesztességgként veendő figyelembe, ennek alapján a felperes pernyertessége csupán mintegy 6%-os. Ezenfelül az elsőfokú bíróság az alperesi ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-a és 6. §-a (helyesen: a 3. § (2) és (6) bekezdése) alapján állapította meg, tehát mérsékelte, ugyanakkor erre csak indokolt esetben nyílik lehetőség. Az ítélet ebben a körben semmilyen érdemi indokolást nem tartalmaz, mellőzi továbbá a felülvizsgálati eljárásokban megállapított perköltségek értékelését is. Az öt évig tartó többszörösen megismételt eljárásban az alperesi jogi képviselő a tárgyalások döntő részén megjelent és aktívan részt vett, rendszeresen szerkesztett beadványokat és állított össze mellékleteket. A pertárgy értékéhez, a kifejtett tevékenységhez és a pernyertesség arányához képest a megállapított perköltség méltánytalan, annak a kereseti követeléshez igazítottsága indokolt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte, hogy a Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú ítéletet a kamatfizetés tekintetében változtassa meg oly módon, hogy az a 2007. szeptember 10. és 2010. február 15. közötti időtartam számtani középétől, vagyis 2008. december 3-i kezdő időponttól legyen megállapítva, ezen túlmenően az ítélet helybenhagyását indítványozta. Kifejtette, hogy az alperesi fellebbezés alaptalan abban a körben, hogy zsűfolttség az alperesnek nem róható fel. Az alperes nem igazolta, hogy a perbeli időszakban hány fő fogvatartott elhelyezésére volt köteles, mennyi zárka állt rendelkezésére, nem igazolta ezek alapterületét és légterét. Az újonnan kialakított zárkák darabszámáról, méreteiről sem csatolt bizonyítékokat. Az alperes a zárka elhagyásának gyakoriságát és annak időtartamát nem igazolta, önmagában a tényelőadásai nem elegendők. Nem került bizonyításra a zárkatársak napi munkavégzése, illetve műszakbeosztása. Nem vette figyelembe, hogy a fogvatartottak nem mindennap végeztek munkát, szombat-vasárnap a zsűfolttség minden bizonnyal jogellenes volt.

Az ítélet ellen a felperes is terjesztett elő fellebbezést, azonban azt jogerős végzésével a Fővárosi Ítéletábrla hivatalból elutasította. Miután az alperes fellebbezésében a kereset teljes elutasítását kérte, ezért jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek a felperes testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi jog megsértésére alapított kereseti kérelmét teljes egészében elutasító része, jogerős továbbá az 1.300.000 forintot meghaladó kereset elutasításáról szóló rendelkezés is. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az alperesi fellebbezés keretei között vizsgálta felül.

A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti a következőkkel.

A felperes fogvatartását fegyház fokozatban töltötte, így a végrehajtás során a napi egy óra sétát

leszámítva 23 órán keresztül a bezárt ajtajú zárkában kellett tartózkodnia. Fogvatartása alatt nem dolgozott, ugyanakkor néhány zárkatársa igen, akik így napközben nem tartózkodtak a zárkában. A zárkákban hideg folyóvíz volt, a felperes hetente egyszer fürödhetett a meleg vízzel ellátott zuhanyzóban. Valamennyi zárka rendelkezett szabadba nyíló, nyitható ablakkal, illetve a folyosó felé szellőzővel.

A kiegészített tényállás alapján a fellebbezés a per főtárgya tekintetében nem megalapozott.

Az alperes fellebbezésében előadta, hogy a fogvatartás idején hatályos IM rendelet 137. § (1) bekezdésében foglaltak a felperes fogvatartásának idején alkalmazandóak voltak. Ezen jogszabályhely kétségtelenül pusztán azt tartalmazza, hogy „lehetőleg” 3 m² mozgásteret kell a fogvatartottnak biztosítani. Ennek kapcsán a Fővárosi Ítélőtábla kiemeli, hogy az Alkotmánybíróság a 32/2014. (XI. 3.) AB határozatában foglalkozott az alapvető jogokat sértő fogvatartási körülményekkel, ismertetve az erre vonatkozó - már a felperes fogvatartásának idején is hatályos - nemzetközi jogi szabályokat és gyakorlatot is. A nem megfelelő fogvatartási körülmények, a kínzás, az embertelen vagy megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmába ütköznek, amelyek tilalmát az akkor hatályos Alkotmány mellett valamennyi jelentős nemzetközi emberi jogi egyezmény is tartalmazza, többek között az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikke is. Az Európa Tanács tagállamai 1987. november 26-án aláírták a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló Európai Egyezményt, amelyet Magyarország az 1995. évi III. törvénnyel hirdetett ki. Ennek 1. cikke alapján jött létre a CPT, azaz a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottság, amelynek ajánlása szerint a többszemélyes zárkák esetén az egy főre jutó minimális lélettér legalább 4 m² azzal, hogy az lélettérbe a helyiségben található illemhely, tisztálkodóhely nem számítandó bele. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a túlszűfolttság extrém szintje önmagában egyezményesértőnek minősül, míg kevésbé súlyos mértéke általában egyéb, a fogvatartás során fennálló körülmények negatív hatásaival együttesen okozza a 3. cikk sérelmét. A gyakorlat szerint ha az állapítható meg, hogy a zárka területéből egy főre jutó lélettér elérte a 4 m²-t, akkor a fogvatartás körülményei nem egyezményesértőek. Amennyiben a rendelkezésre álló lélettér a 3 m²-t nem éri el, azaz egyéb körülményektől függetlenül olyan túlszűfolttságnak minősül, amely önmagában a 3. cikk sérelmét jelenti. A 3 és 4 m² közötti mozgástér esetén többnyire egyezményesértést állapítanak meg, azonban jellemzően a fogvatartás egyéb körülményeinek, így például a zárkán kívül tölthető idő igen rövid tartalmának, a zárkában tapasztalható magas hőmérsékletnek, az illemhely nem megfelelő elhelyezésének vagy az élelmezés elégtelenségének is jelentőséget tulajdonítanak. Ebben az esetben ezen körülmények és a túlszűfolttság együttes hatása sérti az embertelen és megalázó bánásmód tilalmát. Miután a fent rögzített adatok alapján azt lehet megállapítani, hogy az alperes a felperes fogvatartásának szinte teljes időtartama alatt nem biztosította a megfelelő mozgásteret, ebből az következik, hogy a felperes emberi méltósága sérült. Egyébként az alperes a fellebbezésében a jogszabályhelyre történt pusztán hivatkozáson túl ebben a körben többet nem is adott elő.

Az alperes védekezését és fellebbezését nagyrészt arra alapította, hogy egyrészt az intézetnek nem volt arra lehetősége, hogy a felperest helyhiány vagy túltelítettség miatt ne fogadja be, másrészt pedig egyéb körülményekre is hivatkozott, amelyek révén minden elvárhatót megtett annak érdekében, hogy a túltelítettséget csökkentse.

A Fővárosi Ítélőtábla rámutat arra - a Kúria hatályon kívül helyező végzésének indokolásával egyezően -, hogy a felperes fogvatartásával összefüggésben őt ért sérelem miatti kárigényét az önálló jogalanyisággal rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel szemben érvényesítheti a Ptk.

349. § (1) bekezdése és 339. § (1) bekezdése alapján. A büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Ezért önmagában azon az alapon, hogy befogadási kötelezettség terhelte, az alperes a kártérítési felelősség alól nem mentesülhet.

Az alperes egyéb körülményekre is hivatkozott, amelyek a személyiségi jogi jogsértést álláspontja szerint kizárják. Egyrészt előadta, hogy minden lehetséges helyiséget fogvatartotti zárkává alakított, ezenkívül azt is, hogy a felperesnek számtalan programon volt lehetősége részt venni. Hangsúlyozta, hogy a felperes zárkatársai többségükben dolgoztak, így hosszabb ideig nem tartózkodtak a zárkában.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú eljárás során rendelkezésre állt adatok alapján a tényállást kiegészítette az alperesi védekezés szempontjából releváns körben.

A felperes és az alperes egyező előadást tettek a felperes fogvatartási fokozatára, és arra, hogy ez azt jelentette, hogy a zárt ajtajú zárkát csak napi egy órára hagyhatta el, ugyanígy egyező az előadás a fürdési lehetőségek, a zárkában található hideg folyóvíz, illetve az ablak vonatkozásában. Azt is egyezően adták elő, hogy bizonyos zárkákban néhány zárkatárs dolgozott, azonban a pontos időpontokban és az érintett személyek számában eltérések voltak.

Amennyiben az alperes arra hivatkozik, hogy egyéb előnyök biztosításával a túlszűfoltóság hatásait ellensúlyozta, akkor ezen körülményeket a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján az alperesnek kell bizonyítania. Az általa hivatkozott tények bizonyításának kötelezettségéről az elsőfokú bíróság az alperest a 12. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben ki is oktatta. Az alperes azonban bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. Hivatkozott ugyan a felperes zárkatársainak a munkáltatására, ebben a körben azonban semmit nem igazolt. Ezért a másodfokú bíróság egyik fél előadását sem tudta tényként elfogadni, pusztán általánosságban lehetett megállapítani, hogy a felperesnek időnként volt munkát végző zárkatársa. Az alperes hivatkozott a felperes által igénybe vehető programokra, de nem igazolta, hogy számára a fogvatartása időszakában pontosan mely programok lettek volna elérhetőek. A 13. sorszámú beadványához csatolt, sajtóban is megjelent események egy kivételével mind a felperes fogvatartását követő időszakhoz kapcsolódnak. Hivatkozott ugyan rá, hogy valamennyi lehetséges helyiséget fogvatartotti zárkává alakított, de egyrészt ezt sem igazolta, másrészt ezen körülmény nem alkalmas kimentésre ugyanúgy, ahogy a befogadási kötelezettség sem. Az egyéb helyiségek fogvatartotti zárkává alakítása ugyanis a túlszűfoltóságban fogvatartott személyek számára a helyzet elviselését nem teszi könnyebbé, nem enyhíti az őket ért hátrányokat. Ezzel szemben az nem volt vitás, hogy a felperes olyan rezsimben volt fogvatartva, hogy a zárkát csak a napi 1 óra séta idejére hagyhatta el, a többi 23 órát a túlszűfolt környezetben töltötte.

Minderre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a jogsértés megállapításának helye van a Ptk. 75. §-a, 76. §-a és a 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

Az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a nem megfelelő élettér biztosításából eredően pontosan milyen nemvagyoni hátrány érte. Kétségtelen, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése és a Ptk. 339. § (1) bekezdése és 355. § (4) bekezdése alapján a nemvagyoni hátrány bekövetkezését és mértékét a felperesnek kell bizonyítania. A felperest erről az elsőfokú bíróság a 3. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben tájékoztatta is. Ebben a körben a felperes semmilyen további körülményt nem bizonyított. Ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján köztudomású tényként elfogadható, hogy az

előírtnál kisebb mozgástér szükségtelenül és indokolatlanul növeli a fogvatartással egyébként is együtt járó hátrányokat, azaz a túlsúlyolt fogvatartás a felperes részére önmagában nem vagyoni hátrányt okoz, így a kártérítés megállapításának erre való hivatkozással helye van.

A 805 napos fogvatartási időtartamra figyelemmel az elsőfokú bíróság mérlegeléssel határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét. Az alperes fellebbezésében nem jelölt meg olyan szempontokat, melyek alapján a kártérítési kötelezettség fennállása esetére az elsőfokú bíróság ítéletében írt összeg felülmérlegelését kéri. Ennek hiányában a Fővárosi Ítéltábla a kártérítés elsőfokú bíróság által meghatározott mértékét elfogadta, felülmérlegelésére nem látott indokot, különös tekintettel arra is, hogy az összeg nagyjából megfelel a felperesre ugyan még nem alkalmazandó, de a hasonló jellegű jogsértések miatt a Magyar Állam által a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bvtv.) 10/A. §-ban meghatározott mértéknek is.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított kamat kezdő időpontjának a megváltoztatását. Ezen nyilatkozat az ítélet megváltoztatására irányul, ezért a Pp. 233. §-a szerinti fellebbezésnek minősülne, mely kérelmet a felperes a fellebbezési határidő után, a fellebbezés ellenkérelmében terjesztette elő, így annak érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.

A kifejtetteknek megfelelően a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben kiegészített indokolással helybenhagyta.

Az alperes perköltség megváltoztatására irányuló fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta az alperes azon álláspontját, hogy a Pp. 27. § (1) bekezdése alapján a per tárgyának értékeként a keresetlevél benyújtásakor érvényesített igényt kell alapul venni, így a pertárgyérték 44.900.000 forint.

Figyelemmel a pertárgyértékre, arra, hogy a kereset 1.300.000 forint erejéig volt alapos, ugyanakkor arra is, hogy a felperes megállapítási keresetének a bíróság az egyik megjelölt személyiségi jog, az emberi méltóság tekintetében adott helyt, a felperes és alperes pervesztességének-pernyertességének aránya - mérlegeléssel - 10-90%-ban állapítható meg, az alperesre nézve kedvezőbben.

Bár pontosösszezerőséget nem jelölt meg, de az alperes a részére megítélt 400.000 forint perköltséget a törvényes mértékre kérte felemelni azzal, hogy 6%-os mértékű pernyertességet ismert el a felperesi oldalon. Ez az összeg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján 1.547.000 forint + áfa, azaz 1.964.690 forint 94%-a, vagyis 1.846.808 forint.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta az alperes azon álláspontját, hogy a magasabb pertárgyérték miatt magasabb összegű ügyvédi munkadíj megítélése indokolt, és azt is, hogy a kifejtett tevékenységhez és a pernyertesség arányához képest az elsőfokú bíróság által meghatározott perköltség indokolatlanul alacsony. Ezért a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja és (6) bekezdése alapján a Fővárosi Ítéltábla akként rendelkezett, hogy a felperes az alperes részére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján 1.000.000 forint ügyvédi munkadíj megfizetésére köteles. Ezzel a megítélt ügyvédi munkadíjat szintén mérsékelte, bár nem olyan mértékben, mint az elsőfokú bíróság. Osztotta azt az alperesi álláspontot, hogy a per hosszú időtartama figyelembe veendő az elvégzett ügyvédi munka értékelése során, ugyanakkor a másodfokú bíróság arra is figyelemmel volt, miszerint hivatalos tudomása van arról, hogy az alperesi jogi képviselő azonos típusú, hasonló

tényállású perekben az alperes képviselőjében rendszeresen eljár, így az ilyen ügyekre irányadó jogszabályokkal és gyakorlattal, továbbá az alperesi büntetés-végrehajtási intézet működésével kapcsolatos tényekkel tisztában van, ezért az ügy részéről csak kisebb mértékű felkészülést igényelt.

A Fővárosi Ítéltábla ezért a perköltség körében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján megváltoztatta, és az elsőfokú bíróságtól eltérően megállapított pertárgyérték miatt pontosított pervesztesség-pernyertesség arányára tekintettel módosított a pártfogó ügyvédi munkadíj viselésének arányán is.

Az alperes fellebbezésének értéke a fentiek alapján egyrészt 1.300.000 forint, másrészt a perköltségre tekintettel 1.446.808 forint volt, azaz mindösszesen 2.746.808 forint. A fellebbezése 600.000 forint perköltség tekintetében vezetett eredményre, amely nagyjából 20%-os mértékű pernyertességnek felel meg a másodfokú eljárás során. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján az alperesi jogi képviselőt 87.313 forint áfával növelt ügyvédi munkadíj illetné meg és ennek 20%-ára tarthat igényt. A felperes a másodfokú eljárásban már meghatalmazott képviselővel járt el, az ügyvédi munkadíj megállapítását a megbízási szerződés alapján kérte, amelyet Pf.5. sorszám alatt csatolt. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján a 80.000 forint másodfokú ügyvédi munkadíjat a Fővárosi Ítéltábla elfogadta, azonban a felperes csak ezen összeg 80%-ának megtérítésére tarthat igényt. Így a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó 81. § (1) bekezdése alapján az alperes a két összeg különbözetét köteles fellebbezési költségként a felperes részére megfizetni.

A felperes eredetileg érvényesített keresete 44.900.000 forint volt, ezért a kereseti illeték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 41. § (2) bekezdése alapján 1.500.000 forint. A Balassagyarmati Törvényszék először 25.P.20.272/2013/28. számú ítéletével utasította el a felperes keresetét 2014. július 7-én. Ezen ítélettel szemben a felperes fellebbezéssel élt, amelyben a keresetének történő helytadást kérte. A fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 17.Pf.21.277/2014/4-II. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. Miután a felperes ekkor a keresetét még nem szállította le, ezért ezen fellebbezés illeték az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján 2.500.000 forint volt. Az ezt követően újraindult eljárásban hozott első- és másodfokú ítéletet aztán utóbb a Kúria helyezte hatályon kívül, és ekként indult a jelen megismételt eljárás. Az eljárás során tehát felmerült 1.500.000 forint kereseti illeték és 2.500.000 forint fellebbezési illeték. A hatályon kívül helyezések folytán megismételt eljárásokban előterjesztett újabb fellebbezések után az Itv. 51. §-a alapján további illetékfizetési kötelezettség nem merült fel.

A felperes teljes személyes költségmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, az alperes pedig az Itv. 4. § (1) bekezdése és 5. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásával személyes illetékmentességére tekintettel nem kötelezhető az illeték megfizetésére, így az teljes egészében az állam terhéen marad.

Budapest, 2018. október 16.

. Lukács Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

dr. Szabó Csilla s.k. előadó bíró

dr. Kollár Zoltán s.k. bíró